

4. Коваленко О. Політика та практика викладання в умовах соціокультурного розмаїття // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 5. – С. 10–12.

5. Комарницкая В.А. Содержание обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей в контексте поликультурности. Матеріали I Міжнародної наук.-практ. конференції „Стандарти мовної освіти в аспекті інтеркультурної комунікації”. – Мелітополь: МВП ЗІЕІТ, 2009. – 111 с.

6. Oliynyk T.I. Raising cross-cultural awareness through English language teaching // Іноземні мови. – 2008. – № 4. – С. 29–32.

7. Юдіна О.В. Система вправ для навчання майбутніх менеджерів міжкультурного спілкування німецькою мовою // Іноземні мови. – 2009. – № 2. – С. 35–39.

Приходько Н.Г.,

*старший викладачка кафедри німецької мови,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

***Анотація.** У статті розкрито зміст поняття «міжкультурна комунікація», аналізуються проблемні питання формування міжкультурної комунікації у процесі опанування іноземною мовою.*

***Ключові слова:** міжкультурна комунікація, мовна особистість, мовна картина світу.*

***Abstract.** The article explores the content of the concept «intercultural communication», the questions of development of intercultural communication in the process of learning a foreign language are analyzed.*

***Key words:** intercultural communication, linguistic personality, linguistic picture of the world.*

В умовах глобалізації світ вступає в нову реальність, яка вимагає жити за принципами глобального он-лайн, тобто розвиватися в унісон з іншими державами. Наслідками глобалізаційних процесів стали міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, а також зближення та взаємопроникнення різних культур. На межі ХХ і ХХІ століть актуалізувались проблеми міжкультурної комунікації. Змінився «мовний смак епохи»: замість «тоталітарної» мови прийшла «вільна» мова засобів масової інформації, спілкування на різних рівнях; зросла роль мовної особистості.

Міжкультурна комунікація – процес взаємозв'язку і взаємодії представників різних спільнот, під час якого відбувається обмін інформацією, досвідом, духовними цінностями різних типів культур. Вона має справу з розумінням та порозумінням, що означає: розуміти чуже і водночас бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою.

Міжкультурну комунікацію варто розглядати як поліфункціональне явище, що включає, по-перше, знання норм, принципів комунікативної поведінки в іншому соціокультурному середовищі, уміння переводити їх у площину міжкультурних відносин; по-друге, формування специфічних якостей; здатності до емпатії та самооцінки. Саме освіта, і передусім, мовна освіта розглядається при цьому як фундамент формування здатності суб'єктів суспільного простору до міжкультурної взаємодії на принципах демократії, рівних прав та можливостей. Одним із важливих чинників полікультуралізму є здатність особистості до міжкультурної комунікації, діалогу культур за допомогою мовних засобів зокрема.

Проблеми міжкультурної комунікації досліджувались багатьма вітчизняними та закордонними науковцями, серед яких слід назвати Н. Алієва, М. Баретт, О. Грива, Л. Кузнецова, А. Полупан, О. Константинова, С. Гогильчина, Є. Верещагіна, В. Костомарова, В. Фурманова, Г. Томахіна, З. Гасанова, Т. Петрову, І. Калисецьку, І. Кряж, Н. Маркову, D. Deardorff, M. Rost-Roth. Міжкультурна комунікація розглядається ними як необхідна умова успішної інтеграції у політичний соціум, що дозволяє ефективно брати участь у процесі міжетнічної комунікації в реаліях глобалізованого світу. Останнім часом увага до даної теми значно посилилась.

Предметом нашого дослідження є формування міжкультурної комунікації у процесі опанування іноземної мови. Об'єктом дослідження є міжкультурна комунікація. Метою запропонованої статті є визначення підходів до формування міжкультурної комунікації під впливом глобалізаційних процесів.

Існує тісний зв'язок і взаємозалежність викладання іноземних мов і міжкультурної комунікації. Мова – це не тільки джерело комунікативної діяльності, але й засіб пізнання, форму-

вання, передачі думок, вираження почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх людських потреб.

Мова є дієвим чинником розвитку особистості в полікультурному просторі. Як явище духовного життя людства, вона виконує головну роль –сприяє процесу комунікації, соціалізації, професіоналізації та соціальної адаптації. Соціалізацію, як процес соціального становлення особистості, засвоєння індивідом цінностей, норм, установок, зразків поведінки, властивих даному суспільству, соціальної групи, неможливо уявити поза контекстом мови.

Кожне заняття з іноземної мови –це перехрестя культур, це практика міжкультурної комунікації, тому що кожне іноземне слово відображає іноземну культуру і за кожним словом стоїть зумовлене національною свідомістю уявлення про світ.

Безпосередній зв'язок навчання іноземної мови і культури сьогодні не викликає заперечень ні в лінгвістичній, ні в педагогічній сферах. Більш того, він перейшов у політичну сферу: у результаті міграції населення та виникнення мультикультурних суспільств процес навчання іноземних мов набуває іншого статусу. Іноземна мова є одним з основних інструментів виховання мовної особистості з загальнопланетарним мисленням, здатної адаптуватися до сучасного рівня і стилю професійного та особистісного спілкування. Це забезпечується впровадженням різних форм комунікації з використанням креативних та інноваційних технологій, що сприяє розвитку уміння чітко визначати ситуації і мету спілкування з планомірною їх реалізацією, розширення творчого та наукового потенціалу студентів у контексті міжкультурної комунікації.

Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу. Слід зазначити такі з них, як: інформаційні-комунікаційні технології, проектні технології, навчання у співробітництві (робота в малих групах, парах), ситуаційне навчання, технології мовного портфолію, ігрову діяльність, підготовку презентацій, mind mapping тощо. Завдяки таким технологіям підвищується мотивованість студентів до набуття ними необхідних компетенцій, відбувається суттєва активізація освітнього процесу.

Доцільним є використання автентичних матеріалів як джерела екстралінгвістичної та лінгвістичної інформації. Це вважається найважливішим способом залучення студентів до вивчення культури іншої країни: тематичні, краєзнавчі, художні тексти, також діалоги (полілоги), вірші, пісні, листи, інтерв'ю, аудіозаписи, відеоролики. Ефективним є опрацювання (аннотування, реферування) актуальних статей з періодичних друкованих та online-видань. Студентам може бути запропоноване таке творче завдання, як написання редактору газети або автору статті листа, який відображає їх думки щодо прочитаного у відповідь на подану (розкрити) у статті тему. Ще одним із завдань може бути пропозиція намалювати політичну карикатуру, щоб висловити свою точку зору на ту чи іншу тему, подію або явище.

Такий вид навчальної діяльності є для студентів стимулом, мотивувальним фактором, оскільки він пропонує цікаву, релевантну, тематичну і різноманітну інформацію. Для багатьох з них це також є «ключем» для пізнання іноземного суспільства, його традицій, упереджень, способів мислення, менталітету. Відбувається зосередження уваги на різних аспектах суспільного життя і культури країни; стимулюються дискусії з актуальних питань, які висвітлюються в статтях. Все це викликає автентичну реакцію і є одним з основних засобів ознайомлення із сучасною культурою країни, мова якої вивчається.

Таким чином, студенти розширюють свою індивідуальну картину світу за рахунок залучення до мовної картини світу носіїв цієї мови, до їх духовної спадщини, національно-специфічних способів досягнення міжкультурного взаєморозуміння. При цьому в свідомості студента здійснюється синтез знань як про специфіку рідної культури, культури іноземної мови, так і про спільність знань щодо культури і комунікації. Саме за рахунок критичного осмислення чужого способу життя вони поглиблюють лінгвокраїнознавчі знання. У такий спосіб здійснюється процес збагачення картини світу та розуміння іншої культури.

Сучасний навчальний процес має бути спрямованим не тільки на залучення особистості до концептуальної системи іншого лінгвосоціуму, а й до кроскультурного осмислення вимірів дещо різних соціокультурних спільнот.

Так, на думку О. Потєбні, національний компонент впливає не лише на формування світосприйняття, але й на сам процес розгортання думки. Людина, яка говорить двома мовами, здійснюючи перехід від однієї до іншої, змінює разом з цим характер і напрям розгортання своєї думки.

Вивчаючи іноземну мову та іншомовну культуру, студенти отримують можливість розширити свій соціокультурний простір, а також культурно самовизначитись, тобто прийти до

усвідомлення себе як культурно-історичних суб'єктів у спектрі культур країни як рідної, так і іноземної мови. Домінує, так зване, динамічне розуміння культури як способу життя і системи поведінки, норм, цінностей. Динамічне поняття культури пов'язане зі строгою стабільністю культурної системи, вона до певної міри може змінюватись і модифікуватись залежно від ситуації.

Високий рівень міжкультурної комунікації передбачає оволодіння своїми емоціями, виявлення уваги до інших людей. Стосунки в процесі міжкультурної комунікації передбачають високий розвиток етнополітичного мислення, відчуттів, потреб, толерантне ставлення до іншої культури, до національних звичаїв, традицій.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація передбачає подолання не лише мовного бар'єру, але й, що є дуже важливим, культурного. Формування міжкультурної комунікації є нагальним завданням, що викликане глобальними світовими процесами. І саме мовна освіта покликана виконати цю важливу місію. Навчальна діяльність має бути спрямована на глибше цілісне вивчення культури носіїв мови, їх способу життя, національного характеру та менталітету.

Література

1. Іалько І. М. Міжкультурна комунікація як чинник формування міжкультурної толерантності. http://eprints.zu.edu.ua/5402/1/стаття_4.PDF

2. М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / І. Ю. М'язова. – К., 2008.

3. Воротняк Л. І. Моделювання ситуацій міжкультурної комунікації в процесі навчання іноземної мови магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах / Л. І. Воротняк [Електронний ресурс] // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – Вип. 3. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/Vnadps/20103/10_vlipnz.pdf.

4. Енциклопедія освіти/Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. -1040 с. журн.: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/Vnadps/20103/10_vlipnz.pdf.

5. M. Rost-Roth, Martina. (1996). Deutsch als Fremdsprache und interkulturelle Kommunikation. Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht [Online], 1(1), 37 pp. available: http://www.spz.tudarmstadt.de/projekt_ejournal/jg_01_1/beitrag/rost11.htm

6. D. Deardorff. (o.J.). Interkulturelle Kompetenz – Schlüsselkompetenz des 21. Jahrhun- 214 derts? Thesenpapier der Bertelsmann Stiftung auf Basis der Interkulturellen-KompetenzModelle von Dr. Darla K. Deardorff. Letzter Zugriff http://www.bertelsmannstiftung.de/bst/de/media/xcms_bst_dms_17145_17146_2.pdf

7. Потебня А.А. Эстетика и поэтика / А.А. Потебня. – М.: Искусство. 1976.

8. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.: Пер. с англ. – К.: Видавництво Ленвіт, 2003. – 273с.

9. Thomas A. Interkulturells Lernen im Schuleraustausch. Saarbrücken Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach, 1988. – 189 p. REFERENC

Прокопчук Л.В.,
викладач кафедри німецької мови,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОГО ЗАПАСУ ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (АНГЛОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В МОВІ НІМЕЦЬКОЇ ЕКОНОМІКИ)

Анотація. Стаття торкається проблеми збагачення сучасної німецької економічної мови за рахунок англо-американських запозичень та недостатньої дидактизації наукових досліджень у практиці занять.

Ключові слова: мова німецької економіки, англо-американське запозичення, термінотворення, композити, міжкультурна комунікація